

Sygn. akt: II Ko 339/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 01 marca 2024 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia Monika Niedziałkowska - Stępnowska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Joanna Kulesza

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Olsztynie Anety Maślany – Golańskiej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 01 marca 2024 r.

sprawy **E. D. (1)** syna S. i J. z domu M., ur. (...) w B.

z wniosku córki wymienionego M. P. (1)

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę i odszkodowanie za szkodę wynikłe z wydania i wykonania wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w związku z podejmowaniem przez wymienionego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

orzeka:

I na mocy art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego ustala wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę należnego E. D. (1) na kwotę 600 000,00 zł. (sześćset tysięcy) wynikłe z wydania i wykonania wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w związku z podejmowaniem przez niego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i zasądza od Skarbu Państwa na rzecz jego córki M. P. (1) kwotę 150 000,00 zł. (sto pięćdziesiąt tysięcy) stanowiącą ¼ część należnego świadczenia z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty;

II na mocy art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego ustala wysokość odszkodowania za doznaną szkodę należnego E. D. (1) na kwotę 152 994,80 zł. (sto pięćdziesiąt dwa dziewięćset dziewięćdziesiąt cztery 80/100) wynikłe z wydania i wykonania wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w związku z podejmowaniem przez niego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i zasądza od Skarbu Państwa na rzecz jego córki M. P. (1) kwotę 38 248,70 zł. (trzydzieści osiem tysięcy dwieście czterdzieści osiem 70/100) stanowiącą ¼ część należnego świadczenia z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty;

III w pozostałym zakresie wniosek odda;

IV na mocy art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 kpk i § 11 ust. 6, § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni M. P. (1) kwotę 240,00 zł. (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika z wyboru;

V na mocy art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego stwierdza, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UWO	Sygnatura akt	II Ko 339/23	
WNIOSKODAWCA			
M. P. (1) z domu D.			
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA			
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki	
1.	M. P. (1) wniosła o zasądzenie kwoty 70 437,50 (stanowiącej ¼ część należnego świadczenia) tytułem odszkodowania za szkodę doznaną przez jej ojca E. D. (1) (zm. (...) w B.) na skutek prowadzonego przeciwko niemu postępowania karnego zakończonego wydaniem i wykonaniem wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w związku z podejmowaniem przez niego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	M. P. (1) wniosła o zasądzenie kwoty odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.	

2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki	
	M. P. (1) wniosła o zasądzenie kwoty 875 000 zł. (stanowiącej ¼ część należnego świadczenia) tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez jej ojca E. D. (1) na skutek prowadzonego przeciwko niemu postępowania karnego zakończonego wydaniem i wykonaniem wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w związku z podejmowaniem przez niego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	M. P. (1) wniosła o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.	
3.	Inne		
	M. P. (2) wniosła o zasądzenie kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru według norm przepisanych.		
Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	E. D. (1) urodził się (...) we wsi B.. Ukończył 2 klasy szkoły powszechnej. W chwili zatrzymania zamieszkiwał wspólnie z	odpis skrócony aktu zgonu	17 19

	rodzicami i młodszym bratem. Pracował wraz z nimi w 5 – hektarowym gospodarstwie rolnym. Był kawalerem. Nie był uprzednio karany sądownie.		
odpis skrócony aktu małżeństwa	18		
zeznania M. P. (1)	317v - 319		
zeznania M. P. (3)	319 - 320		
kartoteka skazanych - Centralny Zarząd Więziennictwa Ministerstwa Sprawiedliwości w Warszawie 1956 - 1969	118 - 119		
dokumenty z akt kontrolnych śledztwa przeciwko E. D. (1)	147 – 150 165 - 166		
dokumenty z akt sprawy karnej dot. E. D. (1)	209 212 223 235 239 – 240 255		
3.1.2.	Starszy brat represjonowanego H. D. pseudonim (...) od 1942 r. był członkiem konspiracyjnej placówki i żołnierzem (...), a następnie członkiem antykomunistycznego Narodowego Zjednoczenia	informacja z BIP IPN	21 – 22

Wojskowego. W 1950 r. H. D. walczył zbrojnie z komunistycznym okupantem w szeregach partyzanckiego oddziału NZW pod dowództwem ppor. S. G. ps. (...).

W dniach 17 – 20 października 1950 r. na terenie wsi B. miała miejsce obława grupy operacyjnej UB i oddziałów (...) na oddział partyzantów, do którego należał m.in. H. D.. W dniu (...) r. podczas wspomnianej akcji H. D. został zabity.

W dniu 17 października 1950 r. o godz. 10:00 w miejscu zamieszkania we wsi B. został zatrzymany E. D. (1) pod zarzutem podejrzenia o przynależność i udzielenie pomocy bandzie. Jednocześnie zarządzono rewizję domową u wymienionego.

Zatrzymaniu towarzyszyło stosowanie wobec E. D. (1) przemocy fizycznej (bicie) celem uzyskania informacji dot. danych członków bandy. W dniu 10 listopada 1950 r. Wojskowy Prokurator Rejonowy w Białymstoku postanowił o tymczasowym aresztowaniu wymienionego podejrzanego o czyn z art. 14 § 1 mkk do dnia 17 grudnia 1950 r., przedłużając jego stosowanie do dnia 24 grudnia 1950 r.

i ostatecznie do dnia 17 lutego 1951 r. E. D. (1) został osadzony w więzieniu karno – śledczym w B.. W dniu 28 listopada 1950 r. wobec wymienionego wszczęto śledztwo o przestępstwo z art. 14 § 1 mkk. W śledztwie E. D. (1) był czterokrotnie przesłuchiwany (03 listopad 1950 r.; 27 listopad 1950 r., 06 grudzień 1950; 30 grudzień 1950 r.). Przesłuchaniom towarzyszyła stosowana przez oficerów śledczych przemoc fizyczna w postaci m.in. bicia sprężynami po piętach celem uzyskania przyznania się, podpisania protokołów bez możliwości ich uprzedniego przeczytania.

W dniu 30 grudnia 1950 r. sporządzono wobec E. D. (1) akt oskarżenia oskarżając wymienionego o to, że w miesiącu sierpniu 1950 r. mając 3 – krotną wiarygodną wiadomość o miejscu pobytu członków nielegalnego związku pod nazwą NZW nie doniósł o tym natychmiast władzy powołanej do ścigania przestępstw tj. o czyn z art. 18 § 1 w zw. z art. 14 § 1 mkk w zw. z art. 4 § 1 mkk oraz o to, że w miesiącu wrześniu 1950 r. na terenie wsi B. udzielił pomocy dwóm członkom bandy NZW w

postaci wyżywienia tj. o czyn z art. 14 § 1 mkk.

Po rozprawie w dniu 29 marca 1951 r., wyrokiem z dnia 31 marca 1951 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 uznał oskarżonego E. D. (1) winnym tego, że:

- w okresie od sierpnia do października 1950 r. miał wiarygodną wiadomość o pobycie we wsi B. członków zbrodniczego związku i o tym natychmiast nie zawiadomił władzy powołanej do ścigania przestępstw tj. o czyn z art. 18 § 1 w zw. z art. 14 § 1 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. i za to wymierzył mu karę 3 lat więzienia;

- we wrześniu 1950 r. we wsi B. udzielił pomocy wymienionym członkom zbrodniczego związku przez przygotowanie dla nich posiłku, do którego podał wódkę przyniesioną od swego stryjka tj. o czyn z art. 14 § 1 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. i za to wymierzył mu karę 5 lat więzienia oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych przez okres 2 lat;

- orzekł wobec oskarżonego karę łączną 6 lat więzienia.

Z dniem 09 czerwca 1951 r. E. D. (1) został osadzony w więzieniu w J., który

został przekształcony z Centralnego Obozu Pracy. Miało to być docelowo więzienie dla młodzieży skazanej za opozycyjną działalność polityczną - obóz pracy dla więźniów młodocianych. Wzieszenie było ogrodzone stalowymi bramami i murem wysokim na 5 m., przed którym przebiegało ogrodzenie z drutu kolczastego pod napięciem. Przed ogrodzeniem z drutu kolczastego był tzw. pas śmierci, gdzie nie można było się zbliżyć. Cele przeznaczone dla więźniów o pow. 34 m² były zapchlone i zarobaczone, do tego przeludnione - liczyły nawet do 20 więźniów. Okna w celach zabudowane były kratami z prętów zbrojeniowych oblanych betonem, w których zamontowane były małe szybki. Osadzeni borykali się z brakiem bieżącej wody, a zimą z brakiem ogrzewania. W więzieniu panował głód (podstawą żywienia był czarny chleb, cienka zupa w niewystarczających ilościach). Brutalni funkcjonariusze zapowiadali więźniom, że przeżyją piekło. Trwała nieustająca indoktrynacja polityczna. Na represjonowanego wpływały donosy autorstwa współosadzonych. E. D. (1) pracował ponad siły

na warsztatach stolarskich wyrabiając średnio 150% normy. Podczas pobytu uczęszczał do szkoły (był w szóstej klasie).

Wniosek ojca represjonowanego - S. D. skierowany do Prezydenta z dnia 31 sierpnia 1951 r. o darowanie synowi kary został pozostawiony bez rozpoznania.

Na skutek ustawy z dnia 22 grudnia 1952 r. o amnestii, postanowieniem z dnia 09 października 1953 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku złagodził E. D. (1): karę jednostkową 3 lat więzienia do 1 roku i 6 miesięcy; karę jednostkową 5 lat więzienia do 3 lat i 4 miesięcy orzekając karę łączną 3 lat i 6 miesięcy więzienia utrzymując karę dodatkową utraty praw w mocy.

W dniu 11 listopada 1953 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku postanowił z dniem 19 listopada 1953 r. o warunkowym przedterminowym zwolnieniu E. D. (1) z ustaleniem jednorocznego okresu próby.

Po odzyskaniu wolności, w roku 1956 r. represjonowany osiedlił się w miejscowości J., gdzie zaczął pracować jako pracownik fizyczny w lesie. W dniu (...) r. zawarł związek małżeński z B. M.. Z małżeństwa wymienieni mieli czworo dzieci: M. P.

	<p>(1) ur. (...), Z. D. ur. (...), A. S. ur. (...) i E. D. (2) ur. (...) E. D. (1) pracował przez wiele lat jako zdun. Przed przejściem na emeryturę, w związku z problemami ze zdrowiem podjął pracę jako stróż. Małżonka represjonowanego zmarła w dniu(...)r., on zaś w dniu (...) r. w B..</p> <p>Po opuszczeniu więzienia miał problemy ze zdrowiem – utykał na jedną nogę, miał wrzody żołądka, co było powodem kilku hospitalizacji. Wspomnienia okresu izolacji wywoływały u niego każdorazowo wzruszenie, ciężko mu było otworzyć się w rozmowie odnośnie minionych doświadczeń nawet przed najbliższą rodziną.</p>	
akta kontrolne śledztwa dot. E. D. (1)	141- 193	
dokumenty z akt sprawy karnej dot. E. D. (1)	199 - 293	
zeznania M. P. (1)	317v - 319	
zeznania M. P. (3)	319 – 320	
artykuł dot. więzienia w J.	23 - 26	
opracowanie: „Obóz dwóch totalitaryzmów J. 1943 – 1956”	27 - 94	

3.1.3.	<p>Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2023 r. w sprawie o sygn. akt: III Ko 275/23 Sąd Okręgowy w Białymstoku stwierdził nieważność wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. wydanego w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w zakresie skazania tym orzeczeniem E. D. (1) na karę łączną 6 lat więzienia oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych przez okres 2 lat przy ustaleniu, że czyn przypisany wymienionemu był związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.</p>	dokumenty z akt sprawy Sądu Okręgowego w Białymstoku o sygn. akt: III Ko 275/23	załącznik
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
ocena DOWODÓW			
Dowody będące podstawą ustalenia faktów			
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu	

3.1.1	odpis skrócony aktu zgonu	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony	
odpis skrócony aktu małżeństwa	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony		
zeznania M. P. (1)	- zeznania świadka w omawianym zakresie szczerze, prawdziwe, spójne bazujące na wiedzy pozyskanej z przekazu ojca; - nie zachodzą okoliczności, które mogłyby podważać wiarygodność depozycji		
zeznania M. P. (3)	- zeznania świadka w omawianym zakresie szczerze, prawdziwe, spójne bazujące na wiedzy pozyskanej z przekazu dziadka; - nie zachodzą okoliczności, które mogłyby podważać wiarygodność depozycji		
kartoteka skazanych - Centralny Zarząd Więziennictwa Ministerstwa Sprawiedliwości w Warszawie 1956 - 1969	treść dokumentów nie kwestionowana przez strony		
dokumenty z akt sprawy karnej dot. E. D. (1)	treść dokumentów nie kwestionowana przez strony		
3.1.2	informacja z BIP IPN	treść niesprzeczna, nie kwestionowana przez strony	

akta kontrolne śledztwa dot. E. D. (1)	treść dokumentów niesprzeczna, nie kwestionowana przez strony	
dokumenty z akt sprawy karnej dot. E. D. (1)	treść dokumentów niesprzeczna, nie kwestionowana przez strony	
zeznania M. P. (1)	<p>- zeznania są konsekwentne, spójne;</p> <p>- odwołują się do wiedzy świadka odnośnie przyczyn zatrzymania ojca, przemocy stosowanej wobec niego podczas zatrzymania i kolejnych przesłuchań, co do warunków panujących w więzieniu bazującej na oszczędnych relacjach ojca, późniejszych problemów ojca ze zdrowiem, po informacji zaczerpniętej z lektury dokumentów z IPN, opracowań historycznych, które stanowiły dopełnienie fragmentarycznych relacji ojca;</p> <p>- świadek zeznawała tylko odnośnie tego, co jej było wiadome, jeśli co do pewnych okoliczności nie posiadała wiedzy, wyraźnie to zaznaczała</p>	
zeznania M. P. (3)	<p>- zeznania są konsekwentne, spójne;</p> <p>- odwołują się do wiedzy świadka odnośnie przyczyn zatrzymania dziadka, przemocy</p>	

	<p>stosowanej wobec niego podczas zatrzymania i kolejnych przesłuchań, co do warunków panujących w więzieniu bazującej na oszczędnych relacjach dziadka, późniejszych problemów dziadka ze zdrowiem, po informacje zaczerpniętą z lektury dokumentów z IPN, opracowań historycznych, które stanowiły dopełnienie fragmentarycznych relacji dziadka;</p> <p>- świadek zeznawała tylko odnośnie tego, co jej było wiadome, jeśli co do pewnych okoliczności nie posiadała wiedzy, wyraźnie to zaznaczała</p>	
artykuł dot. więzienia w J.	opracowanie naukowe stanowiące dopełnienie relacji świadków w części odnoszącej się do warunków panujących w więzieniu w J. będących udziałem/ bezpośrednim doświadczeniem represjonowanego	
opracowanie: „Obóz dwóch totalitaryzmów J. 1943 – 1956”	opracowanie naukowe stanowiące dopełnienie relacji świadków w części odnoszącej się do warunków panujących w więzieniu w J. będących udziałem/bezpośrednim doświadczeniem represjonowanego	
3.1.3	dokumenty z akt sprawy Sądu Okręgowego w Białymstoku o sygn. akt: III Ko 275/23	- treść dokumentów nie kwestionowana przez strony;

		<p>- uznające decyzję Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 za orzeczenia represyjne za przypisane ojcu wnioskodawcy czyny pozostające w związku z jego działalnością niepodległościową rozumianą jako działalność na rzecz niezawisłości, suwerenności terytorialnej i ustrojowej Polski.</p>	
<p>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>			
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
PODSTAWA PRAWNA			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
1.	art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	

Zwiąże o powodach podstawy prawnej			
E. D. (1) doznał szkody na skutek prowadzonego przeciwko niemu postępowania karnego zakończonego wydaniem i wykonaniem wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w związku z podejmowaniem przez niego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, zatem żądanie w części dotyczącej zasądzenia odszkodowania co do zasady uznać należy za zasadne			
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
1.	art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	
Zwiąże o powodach podstawy prawnej			
E. D. (1) doznał krzywdę na skutek prowadzonego przeciwko niemu postępowania karnego zakończonego wydaniem i wykonaniem			

<p>wyroku Wojkowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w związku z podejmowaniem przez niego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, zatem żądanie w części dotyczącej zasądzenia zadośćuczynienia co do zasady uznać należy za zasadne</p>			
<p>Inne</p>			
<p>3.</p>			
<p>Zwięźle o powodach podstawy prawnej</p>			
<p>ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA</p>			
<p>Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia</p>			
<p>Odszkodowanie</p>			
<p>1.</p>	<p>Kwota główna</p>	<p>Odsetki</p>	
	<p>Co do kwestii szkody i jej wysokości w orzecznictwie wskazuje się, że „odszkodowanie, o jakim mowa w art. 8 ust. 1 ustawy lutowej obejmuje, stosownie do art. 361 § 2 kc, rzeczywiste straty poniesione przez poszkodowanego (damnum emergens) oraz</p>	<p>Kwotę odszkodowania zasądzono wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty nie dzielając żądania pełnomocnika wnioskodawczyni w zakresie żądania odsetek</p>	

korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans) – wyrok SA we Wrocławiu z dnia 30 września 2021 r. II AKA 219/21.

Z kolei w wyroku z dnia 16 kwietnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt: IV KK 75/20 Sąd Najwyższy wskazał, iż: „Zasady słuszności i sprawiedliwości społecznej wyrażone w samej ustawie o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nakazują orzekanie odszkodowania w granicach tego co osoba represjonowana utraciła, a nie tego czego w wyniku represji nie zaoszczędziła. W konsekwencji taki sposób ustalenia wysokości odszkodowania, który opiera się wyłącznie na kryterium oszczędności, jest niesprawiedliwy szczególnie w przypadkach takich jak sprawa niniejsza, w odniesieniu do osób represjonowanych za działanie na rzecz niepodległości Polski, u których wysokość dochodów jest niewielka, także wówczas, gdy trzeba przyjąć, że ich zdecydowana większość albo całość musiałaby być przeznaczana na bieżące potrzeby życiowe rodziny”.

ustawowych za opóźnienie.

W wypadku roszczeń dotyczących odszkodowania i zadośćuczynienia, tak na podstawie przepisów rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, jak i ustawy lutowej, określone kwoty muszą zostać zasądzone wraz z odsetkami ustawowymi. Wynika to z treści art. 359 § 2 kc. Zobowiązany do zapłaty zasądzonych odszkodowania i zadośćuczynienia jest Skarb Państwa, którego - do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w powyższym przedmiocie - nie łączył z wnioskodawcą żaden stosunek zobowiązaniowy. Ponieważ roszczenie w tym wypadku ma charakter oparty o ustawę, art. 481 kc regulujący odsetki za opóźnienie nie może mieć zastosowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2023 r., I KA 22/22).

Tożsame stanowisko w omawianym zakresie zajął Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 01 czerwca 2023 r. w sprawie o sygn. akt: II AKA 44/22 wskazując, iż domaganie się odsetek ustawowych za opóźnienie nie znajduje uzasadnienia, zostały one bowiem przewidziane jako instrument dyscyplinowania dłużników na gruncie

Przywołane orzecznictwo, które Sąd niniejszy aprobuje, wskazuje kryteria orzekania w sprawach o odszkodowanie.

Stosownie do poczynionych ustaleń E. D. (1) w momencie zatrzymania –pracował w 5 - hektarowym gospodarstwie wraz z rodzicami logiczną zatem rzeczą jest, iż zatrzymanie przez służbę bezpieczeństwa, a następnie tymczasowy areszt i odbywanie kary więzienia pozbawiło go możliwości uzyskiwania przez cały ten czas dochodów z tytułu tej pracy. W tym zakresie kwestia wysokości szkody, ciężar dowodu obciąża wnioskodawczynię. W sytuacji, gdy istnieją problemy z dokładnym określeniem poniesionej szkody zastosowanie mają reguły wynikające z art. 322 kpc, przy stosowaniu których Sąd winien się kierować wiedzą, zasadami doświadczenia życiowego i logiki. Charakter wykonywanej pracy przy uwzględnieniu realiów ówczesnych nie predysponował do zaaprobowania z tego tytułu żądanej kwoty tj. 250 zł. za dzień pracy w gospodarstwie. Sytuacja materialna osób z daty represjonowania nie może znaleźć prostego przełożenia na aktualnie

stosunków prywatnoprawnych. W realiach niniejszej sprawy tego rodzaju okoliczności nie aktualizują się, bowiem zobowiązanym do zapłaty zasądzonej kwoty jest Skarb Państwa, przy czym wysokość świadczenia jest znana dopiero od czasu prawomocności orzeczenia sądu w tym przedmiocie.

Podzielając w pełni wyrażone w obu judykatach stanowisko Sąd zasądził stosowną kwotę tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami.

uzyskiwane dochody z tytułu świadczonej pracy w postulowanym wymiarze. Powszechnie znaną rzeczą jest to, iż sytuacja bytowa społeczeństwa w latach powojennych była bardzo trudna, a uzyskiwane dochody z tytułu wykonywanej pracy ledwie starczały rodzinie na zapewnienie skromnej egzystencji. Przyjmując taki miernik i podstawę, w realiach sprawy uznać należy że kwotą w tym zakresie właściwą pozostanie kwota szkody oscylująca w granicach zbliżonych do granic najniższego miesięcznego wynagrodzenia z daty orzekania (od 01 stycznia 2024 r. to kwota 4242 zł. brutto wynikająca z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 r.), co przy uwzględnieniu czasokresu izolacji tj. 37 miesięcy i 2 dni daje kwotę 152 712 zł. + 282,80 zł. (2 dni) = 152 994,80 zł.

Z racji tego, że zasądzeniu na rzecz wnioskodawczynie, która wystąpiła z żądaniem, podlega taka część świadczenia przysługującego represjonowanemu, jaka wynika z podziału całej kwoty świadczenia przez liczbę uprawnionych osób

	<p>w czasie orzekania tj. czworo żyjącego rodzeństwa w czasie orzekania (wyrok SN z dnia 28 marca 2023 r., III KK 45/22), kwota należna wnioskodawczyni wynosi 38 248,70 zł. (pkt II wyroku).</p>		
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
	<p>Sąd uznał zasadność wniosku w zakresie dochodzonego zadośćuczynienia do kwoty 600 000,00 zł. (600 000 : 4 = 150 000,00 zł.)</p> <p>Zdaniem Sądu, przyznane na rzecz wnioskodawczyni zadośćuczynienie jest odpowiednie i w pełni rekompensuje krzywdę doznaną przez jej ojca E. D. (1) na skutek prowadzonego postępowania karnego zakończonego wydaniem i wykonaniem wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 31 marca 1951 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 291/51 w związku z podejmowaniem przez niego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.</p> <p>Przepis art. 8 ust. 1 ustawy lutowej nie przewiduje żadnych sprecyzowanych kryteriów określania wysokości zadośćuczynienia, pozostawiając te oceny</p>	<p>Kwotę zadośćuczynienia zasądzono wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty nie dzieląc żądania pełnomocnika wnioskodawczyni w zakresie żądania odsetek ustawowych za opóźnienie.</p> <p>W wypadku roszczeń dotyczących odszkodowania i zadośćuczynienia, tak na podstawie przepisów rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, jak i ustawy lutowej, określone kwoty muszą zostać zasądzone wraz z odsetkami ustawowymi. Wynika to z treści art. 359 § 2 kc. Zobowiązanym do zapłaty zasądzonego odszkodowania i zadośćuczynienia jest Skarb Państwa, którego - do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w powyższym przedmiocie - nie łączył z wnioskodawcą żaden</p>	

praktyce orzeczniczej w konkretnych sprawach. Podobnie przepisy ustawy Kodeks cywilny dotyczące zadośćuczynienia, ograniczają się do wskazania, że zasądzona suma ma być "odpowiednia" (art. 445 § 1 kc).

Kryteria, które winny być uwzględnione wypracowano w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz doktrynie i są to niewątpliwie: czasokres pozbawienia wolności i warunki jego odbywania, ewentualny rodzaj i rozmiar doznanych obrażeń ciała w trakcie pozbawienia wolności, wiek poszkodowanego, stopień, rodzaj i czas trwania jego cierpień fizycznych i psychicznych, poczucie nieprzydatności społecznej, bezradność życiowa, utrata dobrego imienia, infamia środowiskowa (np. A. Rzepecka - Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna, Lex/el teza 15 do art. 445; wyroki SN: z dnia 27 lutego 2004 r., V CK 282/02; z dnia 9 listopada 2007 r., V CSK 245/07). Wskazuje się również, że zadośćuczynienie ma na celu kompensatę nie tylko cierpień fizycznych, ale także niekorzystnych następstw zdarzenia w sferze psychiki poszkodowanego (wyrok SN z dnia 8

stosunek zobowiązaniowy. Ponieważ roszczenie w tym wypadku ma charakter oparty o ustawę, art. 481 kc regulujący odsetki za opóźnienie nie może mieć zastosowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2023 r., I KA 22/22).

Tożsame stanowisko w omawianym zakresie zajął Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 01 czerwca 2023 r. w sprawie o sygn. akt: II AKA 44/22 wskazując, iż domaganie się odsetek ustawowych za opóźnienie nie znajduje uzasadnienia, zostały one bowiem przewidziane jako instrument dyscyplinowania dłużników na gruncie stosunków prywatnoprawnych. W realiach niniejszej sprawy tego rodzaju okoliczności nie aktualizują się, bowiem zobowiązanym do zapłaty zasądzonej kwoty jest Skarb Państwa, przy czym wysokość świadczenia jest znana dopiero od czasu prawomocności orzeczenia sądu w tym przedmiocie.

Podzielając w pełni wyrażone w obu judykatach stanowisko Sąd zasądził stosowną kwotę tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami.

czerwca 2011 r., I PK 275/10).

Określając wysokość zadośćuczynienia trzeba mieć na względzie, że ma ono charakter kompensacyjny, a więc musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego występuje wyraźna tendencja do uznania, że powoływanie się przy ustalaniu zadośćuczynienia na potrzebę utrzymania jego wysokości w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zadośćuczynienie - w myśl art. 445 § 1 kc - nie może być źródłem nieuzasadnionego wzbogacenia.

Sąd nie przyjął i zakwestionował wysokość żadanego zadośćuczynienia w kwocie 3 500 000 zł. jako nadmiernie wygórowanego.

Odpowiednia kwota zadośćuczynienia ma rekompensować krzywdę, jaka została bezprawnie

wyrządzona konkretnej osobie.

Za zasądzoną bezsprzecznie należną kwotą zadośćuczynienia przemawiają niewątpliwie z jednej strony długi okres pozbawienia wolności wynoszący 3 lata, 1 miesiąc i 2 dni, łącząca się z tym stosowana w śledztwie przemoc fizyczna i psychiczna, bezprawność pozbawienia wolności po zatrzymaniu, znaczne poczucie krzywdy spotęgowane charakterem czynu (udzielenie schronienia i posiłku bratu), rozłąka z rodziną, młody wiek dotychczas niekaranego represjonowanego, nieustannie towarzyszący lęk o swoje życie i zdrowie, przebywanie w warunkach uwłaczających godności ze stygmatyzacją jako młodocianego więźnia politycznego (odbywanie kary pozbawienia wolności przez E. D. (1) w latach 50 - tych było połączone z upokorzeniem, uczuciem poniżenia, powodując wyjątkowo ciężkie dolegliwości w sferze psychiki w połączeniu z wykonywaniem ciężkich prac), po konsekwencje natury zdrowotnej po odzyskaniu wolności (choroba wrzodowa żołądka, utykania na jedną nogę, głęboko skrywane poczucie niesprawiedliwości, trudność z podzieleniem się w pełni z bliskimi z

	doświadczeniami młodości jako okresu ciężkiej, wielogodzinnej pracy ponad siły, głodowych racji żywieniowych, nieustającej indoktrynacji politycznej i samowoli funkcjonariuszy (pkt I wyroku).		
Inne			
III		Zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia w kwocie niższej niż wnioskowana skutkowało oddaleniem wniosku w pozostałym zakresie (pkt III wyroku)	
Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU			
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności		
IV.	Na mocy art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 kpk i § 11 ust. 6, § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni		

	kwotę 240,00 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w związku ustanowieniem pełnomocnika z wyboru.	
Koszty procesu		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
V.	W myśl art. 13 ustawy z 23.2.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego Sąd stwierdził, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.	
PODPIS		